

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4637/2546   บริษัท ปู่แห่งชาติ จำกัด (มหาชน)   ผู้ร้อง

พ.ร.บ.จัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ.2522 มาตรา 26

พระราชธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 25

พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 90/12, 90/13, 90/25, 90/27, 90/79

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลล้มละลายมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้ร้องฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่ง อันเป็นการขอให้ศาลล้มละลายมีคำสั่งเพื่อแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกข้อจำกัดสิทธิของผู้ร้องตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/13 ประกอบมาตรา 90/12(4) เมื่อศาลล้มละลายได้มีคำสั่งยกคำร้องอันถือได้ว่าเป็นคำสั่งวินิจฉัยชี้ขาด คดีของศาลในส่วนที่เกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการ ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ตาม มาตรา 90/79(4)

การขออนุญาตฟ้องลูกหนี้ผู้ร้องหลังจากที่ศาลล้มละลายมีคำสั่งรับคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/12(4) เป็นเรื่องสำคัญ เพราะกรณีของผู้ร้องยังมีปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยให้กระจ่างชัดว่า ผู้ร้องอาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ตามมาตรา 90/27 หรือไม่ เนื่องจากผู้ร้องกล่าวอ้างว่ามูลแห่งหนี้ของผู้ร้องเกิดขึ้นหลังวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ซึ่งหากกรณีเป็นดังที่อ้างผู้ร้องก็ไม่อาจขอรับชำระหนี้ได้คงมีเพียงหนทางเดียวที่ผู้ร้องจะขอคุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้องได้ก็คือด้วยการขอให้ศาลมีคำสั่งแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกข้อจำกัดสิทธิ

ตามมาตรา 90/12(4) ในกรณีที่ศาลเห็นว่าการจำกัดสิทธิของผู้ร้องนั้น ไม่มีความจำเป็นต่อการ ฟิ้นฟูกิจการตามมาตรา 90/13(1) การที่ศาลล้มละลายมีคำสั่งให้ยกคำร้องโดยอ้างว่ามูลแห่งหนี้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟิ้นฟูกิจการทั้ง ๆ ที่คำร้องได้ระบุไว้ชัดแจ้งว่า มูลแห่งหนี้เกิดขึ้นภายหลังจากศาลล้มละลายมีคำสั่งให้ฟิ้นฟูกิจการและตั้งผู้ทำแผนแล้ว อีกทั้งเป็นคำสั่งซึ่งกระทำโดยผู้พิพากษาคนเดียว จึงเป็นการไม่ชอบ ดังนั้น เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมจำเป็นต้องแก้ไขข้อผิดพลาด อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 มาตรา 26 ศาลฎีกาเห็นสมควรรับพิจารณาพิพากษาคดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์ดังกล่าวนี้ได้

ผู้ร้องมีหนังสือถึงลูกหนี้ในวันที่ 14 มิถุนายน 2544 อันเป็นวันก่อนที่ศาลมีคำสั่งให้ฟิ้นฟูกิจการของลูกหนี้ 1 วัน ระบุว่า ผู้ร้องขอเชิญลูกหนี้นั้นข้อเสนอขายสินค้าที่แน่นอนให้ผู้ร้องพิจารณาสัญญา ระหว่างผู้ร้องกับบริษัท อ. และลูกหนี้ซึ่งเป็นตัวแทนของบริษัท อ. ในการเสนอขายสินค้าจึงยังไม่เกิด จนกระทั่งวันที่ 18 มิถุนายน 2544 ภายหลังจากศาลมีคำสั่งให้ฟิ้นฟูกิจการของลูกหนี้ ลูกหนี้โดยผู้ทำแผนจึงแจ้งแก่บริษัท อ. ว่า ผู้ร้องระบุการประกวดราคาไม่เกิน 69.5 เหรียญดอลลาร์สหรัฐสินค้า 20.000เมตริกตัน จึงขอให้บริษัท อ. หาเรือที่มั่นคงมีตารางแน่นอน ครั้นวันรุ่งขึ้นลูกหนี้โดยผู้ทำแผนจึงแจ้งแก่บริษัทดังกล่าวว่า ผู้ร้องได้ยืนยันการซื้อสินค้าตามหนังสือสั่งซื้อของผู้ร้องลงวันที่ 18 มิถุนายน 2544 ที่มีถึงบริษัท อ. ที่อยู่ ณ กรุงปารีส แสดงว่า มูลหนี้ระหว่างผู้ร้องและบริษัท อ. พร้อมทั้งลูกหนี้ได้เกิดขึ้นภายหลังจากศาลมีคำสั่งให้ฟิ้นฟูกิจการมิใช่เกิด ขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟิ้นฟูกิจการอันจะเป็นเหตุให้ผู้ร้องอาจขอรับ ชำระหนี้ในการฟิ้นฟูกิจการได้ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/27

ผู้ทำแผนกระทำการในนามของลูกหนี้ตามอำนาจหน้าที่ในการจัดการกิจการ และ ทรัพย์สินของลูกหนี้เมื่อศาลมีคำสั่งตั้งผู้ทำแผนแล้วตามพระราชบัญญัติล้มละลายพ.ศ. 2483 มาตรา 90/25 ถือได้ว่าเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้า

ตามปกติของลูกหนี้ สามารถดำเนินต่อไปได้ เพราะเป็นการดำเนินกิจการที่ต่อเนื่องมาจากการติดต่อทางการค้ากับผู้ร้องใน นามของลูกหนี้ในฐานะของกรรมการ ลูกหนี้มาตั้งแต่ก่อนศาลมีคำสั่งฟื้นฟูกิจการ จึงไม่ต้องห้ามมิให้ลูกหนี้ก่อนนี้ตาม มาตรา 90/12(9)

ผู้ร้องอ้างว่าลูกหนี้ผิดสัญญาจึงดำเนินการฟ้องเรียกร้องค่าเสียหายจาก ลูกหนี้ เป็นกรณีที่ผู้ร้องฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งมูลแห่งหนี้ เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน จึงต้องห้ามตามพระราชบัญญัติ ล้มละลายพ.ศ. 2483 มาตรา 90/12(4) แต่ผู้ร้องอาจมีคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกข้อจำกัดสิทธิของตนได้ตามมาตรา 90/13 หากข้อจำกัดสิทธิ นั้นไม่มีความจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการ เมื่อผู้ร้องไม่อาจขอคุ้มครองสิทธิด้วยการ ขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ตามมาตรา 90/27 ได้ จึงถือได้ว่าการจำกัดสิทธิมิให้ ผู้ร้องฟ้องลูกหนี้ต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ เป็นกรณีที่ไม่มี ความจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการตามมาตรา 90/13(1) ศาลจึงมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้ร้อง ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งได้

คดีสืบเนื่องมาจากศาลล้มละลายกลาง มีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของ ลูกหนี้เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2545 และมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2544 โดยตั้งนายสมคิด สุขเมธ โชติเมธา กรรมการบริษัทลูกหนี้เป็นผู้ทำแผน

ผู้ ร้องยื่นคำร้องว่า ภายหลังจากศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของ ลูกหนี้และตั้งผู้ทำ แผนแล้ว ลูกหนี้โดยผู้ทำแผนได้ก่อนนี้กับผู้ร้อง โดยเป็นตัวแทน

เสนอขายสินค้าประเภทแอม โมเนียมซัลเฟต ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตปุ๋ยเคมีที่
ต้องนำเข้าจากต่างประเทศให้แก่ ผู้ร้อง และในวันที่ 18 มิถุนายน 2544 ผู้ร้องได้ออก
ใบสั่งซื้อสินค้าดังกล่าวจากบริษัทเอฟเวอร์เทรค จำกัด ซึ่งอยู่ที่ประเทศฝรั่งเศส จำนวน
20,000 เมตริกตันบวก/ลบ 10 เปอร์เซ็นต์ ในราคาเมตริกตันละ 69.5 เหรียญดอลลาร์
สหรัฐ เป็นราคารวม 1,390,000 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ ตามที่ลูกหนี้ได้เสนอขาย ครั้น
วันที่ 19 มิถุนายน 2544 ลูกหนี้ได้มารับใบสั่งซื้อจากผู้ร้องเพื่อดำเนินการจัดส่งต่อไปให้
บริษัท เอฟเวอร์เทรค จำกัด และบริษัทดังกล่าวได้ส่งโทรสารการลงนามใบสั่งซื้อ
พร้อมกับแก้ไขข้อ สัญญาบางประการมอบแก่ผู้ร้องผ่านทางลูกหนี้และผู้ร้องได้ตอบ
รับการแก้ไขข้อ สัญญาดังกล่าวแล้ว ต่อมาบริษัทเอฟเวอร์เทรค จำกัด และลูกหนี้ได้
ประพาศพิศสัญญาซื้อขาย โดยส่งมอบสินค้าไม่ทันตามกำหนดเวลาผู้ร้องจึงยื่นฟ้อง
บริษัทเอฟเวอร์เทรค จำกัด และลูกหนี้กับพวกให้ร่วมรับผิดชอบในความเสียหายต่อศาล
ทรัพย์สินทางปัญญาและการ ค้าระหว่างประเทศกลางเดิมศาลดังกล่าวมีคำสั่งรับฟ้อง
แต่ต่อมามีคำสั่งว่าที่ รับฟ้องลูกหนี้ไว้ในวันนั้น เป็นการขัดต่อบทบัญญัติในมาตรา 90/12(4)
แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 อันเป็นการส่งไปโดยหลงผิด จึงให้เพิกถอน
คำสั่งรับฟ้องลูกหนี้ เป็นไม่รับฟ้องเฉพาะลูกหนี้ ขอให้ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่ง
อนุญาตให้ผู้ร้องฟ้องลูกหนี้เพื่อมารับผิดชอบ ใช้หนี้ค่าเสียหายต่อศาลทรัพย์สินทาง
ปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง หรือศาลอื่นใดที่มีเขตอำนาจ

ศาล ล้มละลายกลางมีคำสั่งว่า มูลหนี้ตามคำร้องได้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่ง
ให้ฟื้นฟูกิจการของ ลูกหนี้ ผู้ร้องชอบที่จะยื่นคำขอรับชำระหนี้ตามพระราชบัญญัติ
ล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/27 ไม่อนุญาตให้ผู้ร้องฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่ง ให้ยกคำ
ร้อง คำคำร้องให้เป็นพับ

ผู้ร้องอุทธรณ์ต่อศาลฎีกา

ศาล ฎีกาแผนกคดีล้มละลายวินิจฉัยว่า "คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยเป็นประการแรก
ว่าที่ศาลล้มละลายกลางรับอุทธรณ์ส่งมา ให้ศาลฎีกานั้น อุทธรณ์ดังกล่าวต้องห้ามตาม

กฎหมายหรือไม่ เห็นว่าคดีนี้ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้ ร้องฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่ง อันเป็นการขอให้ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งเพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกข้อจำกัดสิทธิของผู้ร้องตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/13 ประกอบมาตรา 90/12(4) เมื่อศาลล้มละลายกลางได้มีคำสั่งยกคำร้องอันถือได้ว่าเป็นคำสั่งวินิจฉัยชี้ขาดคดีของศาลในส่วนที่เกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการ ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 90/79(4)อย่างไรก็ตาม เมื่อได้พิจารณาถึงข้ออ้างตามคำร้องและคำฟ้องลูกหนี้พร้อมเอกสารแนบท้ายแล้ว เห็นว่า การขออนุญาตฟ้องของผู้ร้องหลังจากที่ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งรับคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการตามมาตรา 90/12(4) เป็นเรื่องสำคัญเพราะกรณีของผู้ร้องยังมีปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยให้กระจ่าง ชัดว่า ผู้ร้องอาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ ตามมาตรา 90/27 หรือไม่ เนื่องจากผู้ร้องกล่าวอ้างว่ามูลแห่งหนี้ของผู้ร้องได้เกิดขึ้นหลังวันที่ ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ หาได้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งฟื้นฟูกิจการไม่ ซึ่งหากกรณีเป็นดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ผู้ร้องก็ไม่อาจขอรับชำระหนี้ได้ คงมีเพียงหนทางเดียวที่ผู้ร้องจะขอคุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้องได้ก็คือได้ด้วยการขอให้ศาลมีคำสั่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกข้อจำกัดสิทธิของตนตามมาตรา 90/12(4) ในกรณีที่ศาลเห็นว่าการจำกัดสิทธิของผู้ร้องนั้นไม่มีความจำเป็นต่อการ ฟื้นฟูกิจการตามมาตรา 90/13(1) การที่ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ยกคำร้องโดยอ้างว่ามูลแห่งหนี้เกิดขึ้น ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการทั้ง ๆ ที่คำร้องได้ระบุไว้ชัดเจนในข้อที่ 3 ว่า มูลแห่งหนี้เกิดขึ้นภายหลังจากศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและ ตั้งผู้ทำแผนแล้ว อีกทั้งเป็นคำสั่งซึ่งกระทำโดยผู้พิพากษาคนเดียว จึงเป็นการไม่ชอบ ดังนั้น เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมจำเป็นต้องแก้ไขข้อผิดพลาด อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 มาตรา 26 ศาลฎีกาเห็นสมควรรับพิจารณาพิพากษาคดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์ดังกล่าวนี้ได้

ปัญหา ที่ต้องวินิจฉัยประการที่สองมีว่า ผู้ร้องจะขอคุ้มครองสิทธิของตนตามมาตรา 90/13(1) ได้หรือไม่ เห็นว่า ตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏในเอกสารภาษาอังกฤษ

พร้อมทั้งคำแปลท้ายคำร้องแม่ผู้มี หนังสือถึงลูกหนี้ในวันที่ 14 มิถุนายน 2544 อันเป็นวันก่อนที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ 1 วัน ก็ตาม แต่หนังสือดังกล่าวระบุว่าผู้ร้องขอเชิญลูกหนี้ยื่นข้อเสนอที่แน่นอนให้ผู้ร้องพิจารณา ดังปรากฏตามเอกสารหมายเลข 4 สัญญาระหว่างผู้ร้องกับบริษัทเอฟเวอร์เทรค จำกัด และลูกหนี้จึงยังไม่เกิดจนกระทั่งวันที่ 18 มิถุนายน 2544 ภายหลังจากศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ 3 วัน ลูกหนี้โดยนายสมคิด สุขเมธ โชติมา ผู้ทำแผนจึงแจ้งแก่บริษัทเอฟเวอร์เทรค จำกัด ว่าผู้ร้องระบุนการประกวดราคาไม่เกิน 69.5 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ สินค้า 20,000 เมตริกตันจึงขอให้บริษัทหาเรือที่มั่นคงมีตารางแน่นอน และมีหนังสืออีกฉบับหนึ่งแจ้งให้บริษัทเอฟเวอร์เทรค จำกัด ทราบว่า บริษัทได้รับอนุมัติให้ระบุนไว้ในสัญญาว่าเรือต้องมาถึงท่าเรือไม่ช้ากว่าวันที่ 20 กรกฎาคม 2544 ขอให้บริษัทแจ้งกลับถึงสัญญาของบริษัททันทีภายในวันที่ 18 มิถุนายน 2544 ครั้นวันรุ่งขึ้นลูกหนี้โดยผู้ทำแผนจึงแจ้งแก่บริษัทดังกล่าวว่า ผู้ร้องได้ยื่นยื่นการซื้อสินค้าแอมโมเนียมซัลเฟต ตามหนังสือสั่งซื้อของผู้ร้องลงวันที่ 18 มิถุนายน 2544 ที่มีถึงบริษัทเอฟเวอร์เทรค จำกัดที่อยู่ ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เอกสารหลักฐานดังกล่าวย่อมแสดงโดยแจ้งชัดว่า มูลหนี้ระหว่างผู้ร้องและบริษัทเอฟเวอร์เทรค จำกัด พร้อมทั้งลูกหนี้ได้เกิดขึ้นวันที่ 18 มิถุนายน 2544 ภายหลังจากศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ หาใช่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการอันจะเป็นเหตุให้ผู้ร้อง อาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ตามมาตรา 90/27 ดังที่ศาลล้มละลายกลางวินิจฉัยไม่ และเมื่อพิเคราะห์ถึงการกระทำดังกล่าวของผู้ทำแผนซึ่งกระทำในนามของลูกหนี้ ตามอำนาจหน้าที่ในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ เมื่อศาลมีคำสั่งตั้งผู้ทำแผนแล้วตามมาตรา 90/25 ก็ถือได้ว่าเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้ สามารถดำเนินต่อไปได้ เพราะเป็นการดำเนินกิจการที่ต่อเนื่องมาจากการติดต่อทางการค้ากับผู้ร้องใน นามของลูกหนี้ในฐานะของกรรมการลูกหนี้มาตั้งแต่ก่อนศาลมีคำสั่งฟื้นฟูกิจการ จึงไม่ต้องห้ามมิให้ลูกหนี้ก่อนนี้ตามมาตรา 90/12(9) อย่างไรก็ดี ในกรณีที่ผู้ร้องอ้างว่าลูกหนี้ผิดสัญญา จึงดำเนินการฟ้องเรียกค่าเสียหายจากลูกหนี้ นั้น ย่อม

เป็นกรณีที่ผู้ร้องฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งมูลแห่งนี้นั้น
เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน จึงต้องห้ามตามมาตรา 90/12(4) แต่ผู้
ร้องอาจมีคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกข้อจำกัดสิทธิของ
ตนได้ตามมาตรา 90/13 หากข้อจำกัดสิทธินั้นไม่มีความจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการ ซึ่ง
เมื่อพิเคราะห์ถึงข้อเท็จจริงที่ได้วินิจฉัยไว้ข้างต้นแล้วเห็นว่า กรณีดังกล่าวผู้ร้องไม่อาจ
ขอคุ้มครองสิทธิด้วยการขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟู กิจการตามมาตรา 90/27 ได้ เหตุนี้
จึงถือได้ว่า การจำกัดสิทธิมิให้ผู้ร้องฟ้องลูกหนี้ต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้า
ระหว่างประเทศกลางเป็นกรณีที่ไม่มี ความจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการตามมาตรา
90/13(1) ศาลจึงต้องมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้องที่ศาล
ล้มละลายกลางมีคำสั่งยกคำร้องของผู้ร้องนั้นศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย อุทธรณ์ของผู้
ร้องฟังขึ้น"

พิพากษา กลับว่า อนุญาตให้ผู้ร้องฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งตามคำร้องต่อศาล
ทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศกลางได้ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย
พ.ศ. 2483 มาตรา 90/13 ประกอบมาตรา 90/12(4) คำอุทธรณ์ยอมทั้งสองศาลให้
เป็นพับ

(วิชา มหาคุณ - ประมาณ ตียะไพบุลย์สิน - กุลพัชร อธิธรรมวินิจ)